

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4402/2023
02.02.2026. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Жељка Шкорића, председника већа, Гордане Комненић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиле АА, чији је пуномоћник Немања Никитовић, адвокат из ..., против тужене ББ ПР ... „ВВ“ ..., чији је пуномоћник Михаило Крстић, адвокат из ..., ради утврђења, исплате и уплате доприноса, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2439/22 од 18.07.2023. године, у седници одржаној 02.02.2026. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиле и **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2439/22 од 18.07.2023. године, у ставовима првом, другом, трећем, петом, шестом, седмом и осмом изреке, и предмет враћа другостепеном суду у укинутом делу на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2439/22 од 18.07.2023. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Ужицу П1 476/21 од 21.03.2022. године. Ставом другим изреке, одбачена је као неблагоприятна тужба тужиле у делу захтева којим је тражила да се утврди да је тужилца била у радном односу код тужене, у периоду од 03.06.2016. године до 13.02.2017. године, без уговора о раду. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле да се обавезе тужена да тужилци на име накнаде за прековремени рад исплати износ од 72.955,40 динара са законском затезном каматом на појединачно опредељене месечне новчане износе почев од означених датума доспелости па до исплате, као у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиле, па је обавезана тужена да тужилци на име накнаде штете због неискоришћеног годишњег одмора за период од 13.02.2017. године до 16.03.2017. године исплати износ од 998,86 динара са законском затезном каматом почев од 01.05.2017. године до коначне исплате. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле да се обавезе тужена да јој на име накнаде штете због неискоришћеног годишњег одмора за 2016. годину и 2017. годину закључно са 13.02.2017. године, поред износа досуђеног ставом четвртим изреке ове пресуде, исплати износ од још 13.984,14 динара са законском затезном каматом од 01.05.2017. године па до коначне исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле да се обавезе тужена да на име трошкова

превоза на релацији Ужице – ... исплати тужилји износ од 17.100,00 динара, са законском затезном каматом почев од 01.05.2017. године па до коначне исплате. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилје да се обавезе тужена да на име тужилје, за период од 03.06.2016. године до 13.02.2017. године, уплати доприносе за обавезно социјално осигурање, све као у овом ставу изреке. Ставом осмим изреке, обавезана је тужена да тужилји накнади трошкове поступка у износу од 17.271,86 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате, док је захтев тужилје за накнаду трошкова парничног поступка преко досуђеног износа одбијен као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у ставовима првом, другом, трећем, петом, шестом, седмом и осмом изреке, тужилја је изјавила благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни суд је оценио да је ревизија тужилје дозвољена по члану 403. став 2. тачка 2) Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, ... 18/20, 10/23 – други закон) - у даљем тексту: ЗПП, па је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужилје основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја је обављала рад код тужене у периоду од 03.06.2016. године до 16.03.2017. године на пословима ..., ... и ..., с тим да је до закључења Уговора о раду број .../... од 13.02.2017. године радила код тужене без уговора о раду. Наведеним уговором о раду од 13.02.2017. године, тужилја је засновала радни однос на неодређено време код тужене, ради обављања послова на радном месту ... у складу са Правилником о систематизацији радних места тужене - место рада у Ужицу у Улици ... број ...; са пуним радним временом (8 часова дневно, 40 часова недељно) и уз могућност да се рад обавља у сменама, ноћу или када природа посла или организација радног времена то захтева, у ком случају просечно недељно радно време на месечном нивоу износи 40 часова; са правом на годишњи одмор и на накнаду штете за неискоришћени годишњи одмор у случају престанка радног односа; са основном зарадом на дан закључења уговора од 27.990,01 динар у бруто износу за пун фонд сати рада и правом на увећану зараду у складу са Правилником о раду; са правом на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном превозу. Решењем од 16.03.2017. године, тужилји је отказан Уговор о раду број .../... од 13.02.2017. године на основу Споразума о престанку радног односа закљученог дана 16.03.2017. године (став 1.), утврђено је да запосленој (тужилји) престаје радни однос дана 16.03.2017. године (став 2.) и да ће се зарада, накнада зараде и друга примања која је запослени оствариола, а која јој нису исплаћена до дана престанка радног односа исплатити најкасније 30 дана од дана када је престао радни однос (став 3). Утужени износи у делу захтева за накнаду увећане зараде по основу прековременог рада, накнаде за неискоришћени годишњи одмор и накнаде трошкова за долазак и одлазак са рада, о којима је другостепени суд одлучио побијаном пресудом, опредељени су у складу са налазом и мишљењем вештака економско – финансијске струке.

Код напред утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је најпре нашао да је тужба тужиле у делу захтева за утврђење да је у периоду од 03.06.2016. године до 13.02.2017. године била у радном односу код тужене неблаговремена, с обзиром да је поднета дана 17.05.2017. године - по истеку преклузивног рока од 60 дана из члана 195. став 2. Закона о раду, узимајућу у обзир датум закључења Споразума о престанку радног односа, 16.03.2017. године, као најкаснији тренутак сазнања тужиле за повреду права у смислу наведеног члана закона, а да тужилца није поништавала наведени Споразум, као правни основ престанка радног односа у смислу члана 177. став 1. Закона о раду, ни решење о отказу уговора о раду. Последишно, другостепени суд је применом одредаба члана 104. став 1, члана 76. и члана 118. став 1. у вези члана 5. став 1. Закона о раду, нашао да тужилца неосновано потражује увећану зараду по основу прековременог рада, накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада и накнаду штете за неискоришћени годишњи одмор, за период од 03.06.2016. године до 13.02.2017. године, јер су ови захтеви зависили од захтева за утврђење постојања радног односа тужиле у наведеном периоду. У преосталом делу утуженог периода за време важења уговора о раду, од 13.02.2017. године до 16.03.2017. године, другостепени суд је применом члана 231. ЗПП оценио да је неоснован тужбени захтев тужиле на име увећане зараде по основу прековременог рада и накнаде трошкова за долазак и одлазак са рада. Као неоснован је одбио и тужбени захтев тужиле у делу за уплату припадајућих доприноса за обавезно социјално осигурање, који зависи од захтева на име увећане зараде по основу прековременог рада, као и за накнаду за неискоришћени годишњи одмор за 2016. годину и за 2017. годину, закључно до 13.02.2017. године. Имајући у виду да је тужилца била у радном односу код тужене у периоду од 13.02.2017. године до 16.03.2017. године и да је непрекидно радила месец дана од заснивања радног односа у смислу члана 68. став 2. Закона о раду, другостепени суд је нашао да тужилци за време рада од месец дана припада сразмерно један дан годишњег одмора и сразмеран износ накнаде штете за неискоришћени годишњи одмор у износу утврђеном вештачењем, са припадајућом законском затезном каматом.

Одредбом члана 195. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 75/14), прописано је да против решења којим је повређено право запосленог или када је запослени сазнао за повреду права, запослени, односно представник синдиката чији је запослени члан ако га запослени овласти, може да покрене спор пред надлежним судом. Према ставу 2. истог члана, рок за покретање спора јесте 60 дана од дана достављања решења, односно сазнања за повреду права.

Чланом 177. став 1. истог закона, прописано је да радни однос може да престане на основу писменог споразума послодавца и запосленог.

Према оцени Врховног суда, Апелациони суд у Крагујевцу је приликом доношења своје пресуде битно повредио одредбе парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, будући да се из образложења другостепене пресуде не може извести закључак да ли је суд правилно применио одредбу члана 229. став 2. ЗПП –а, односно да ли је приликом предузимања парничне радње на расправи одржаној дана 28.03.2023. године, ту процесну одредбу погрешно применио, када није прихватио доказни предлог тужилачке стране да се тужилца саслуша допунски у својству парничне странке, а на околност да је решење о отказу уговора о раду

примила дана 20.03.2017. године, као ни доказни предлог тужене стране да се у допуну доказног поступка, достави писани доказ – Споразум о престанку радног односа тужиле од 16.03.2017. године. Ово из разлога, што је ово правило парничне процедуре, које се огледа у виду одлучивања суда, који ће се докази извести ради утврђивања битних чињеница, на напред наведени начин (одбијање доказног предлога), могло да буде од утицаја на доношење законите и правилне пресуде. Када је, као што је то случај у конкретној ситуацији, спорно да ли су странке уопште закључиле споразум о престанку радног односа, који је, како се то наводи у образложењу побијане пресуде, био правни основ за престанак радног односа, а уз то у списима нема тог споразума, суд је био дужан да изведе напред наведене предложене доказе парничних странака. Не може се прихватити закључак другостепеног суда да се датум 16.03.2017. године, када је, како се то наводи, закључен Споразум о престанку радног односа, има узети као најкаснији тренутак сазнања тужиле за повреду права у смислу члана 195. став 2. Закона о раду, а да није приступио извођењу предложених доказа по том питању, односно да није извршио увид у тај споразум. Ради се о чињеници која је у конкретној правној ствари релевантна, будући да за ту чињеницу, норме које треба применити (члан 195. и 196. Закона о раду), везује одређену правну последицу, у овом случају, одбачај тужбе. Стога је другостепени суд, а ради правилног и потпуног утврђивања чињеничног стања, са циљем да би се обезбедила правилна подлога за судску одлуку, био у обавези да провери истинитост чињеничних навода странака о чињеници која је битна за примену материјалног права. У склопу свега претходно наведеног, доводи се у питање и правилност закључка другостепеног суда, приликом одбијања извођења напред наведених доказа да, постојање или непостојање наведеног споразума, не представља правно релевантну чињеницу од које зависи примена материјалног права. Неприхватање извођења доказа обеју страна у поступку на расправи одржаној 28.03.2023. године, а с обзиром на њихов значај, по оцени Врховног суда, без обзира што закон судовима даје дискреционо право да сами одлуче које доказе ће искористити, не ослобађа их обавезе да у својим одлукама дају одговарајуће образложење, везано за прихватање или одбијање предлога за извођење доказа, јер прописно поступање суда са претходним захтевима странака у току поступка, има суштински значај за правилност грађанских парничних поступака, а што може додатно утицати на уживање права странке, које је имплицитно изражено у праву на правично суђење, које је гарантовано у члану 6. Европске конвенције о људским правима и основним слободама.

Имајући у виду напред наведено, за правилну оцену благовремености поднете тужбе у делу захтева за утврђење да је тужила у периоду од 03.06.2016. године до 13.02.2017. године била у радном односу код тужене, сагласно одредби члана 195. став 2. Закона о раду, одлучну чињеницу представља моменат сазнања тужиле за повреду права. У конкретном случају, наведено зависи од утврђења да ли су тужила и тужена закључиле Споразум о престанку радног односа од 16.03.2017. године, који је у отказном решењу наведен као основ престанка радног односа тужиле, па уколико јесу када је тужила исти потписала, а за случај утврђења да овај Споразум није закључен између парничних странака, ког датума је тужила примила отказно решење којим јој је радни однос престао 16.03.2017. године, с обзиром да тужила тврди да га је примила 20.03.2017. године. Чињеница да је тужила потписала наведено решење са датумом доношења 16.03.2017. године не значи да га је тог дана и примила, јер такве констатације на истом нема, нити било каквог другог доказа у списима да је тужили то решење достављено на неки од законом прописаних начина, оног дана за који

другостепени суд тврди да је достављено. Како то питање, у овом случају, није до краја разјашњено, суд је био у обавези да изведе понуђене доказе од стране странака у парничном поступку да би се постигла пуна извесност о постојању или непостојању повреде достављања наведеног решења. Ако постоји било какав сумња по том питању, суд је морао имати у виду правило “у сумњи блаже по радника“, нарочито што је рок за подношење тужбе у радном спору преклузивни рок материјалног права и да његово пропуштање доводи до губитка права на судску заштиту и одбацивање тужбе, што за последицу има немогућност суда да мериторно одлучује о предмету спора. Будући да од тога да ли је тужба у конкретном случају поднета благовремено, зависи и одлука о преосталим захтевима тужбе, јер се ради о потраживањима из радног односа која припадају лицу које има статус запосленог у смислу члана 5. став 1. Закона о раду, донета пресуда је морала бити укинута у побијаном делу, а у поновном поступку другостепени суд ће отклонити неправилност на коју је указано и донети правилну и на закону засновану одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер иста зависи од одлуке о главној ствари.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Жељко Шкорић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**